

AZ EURÓPAI UNIÓ ÁTALAKÍTOTT KERESKEDELEMPOLITIKAI RENDSZERE

VIGH LÁSZLÓ PhD
tudományos és nemzetközi rektor-helyettes
tanszékvezető, főiskolai tanár
EDUTUS Egyetem
vigh.laszlo@edutus.hu

DOI [10.47273/AP.2020.21.100-111](https://doi.org/10.47273/AP.2020.21.100-111)

ABSZTAKT

Az Európai Unió kereskedelepitolitikai tevékenységét már az Európai Gazdasági Közösségről szóló Szerződés szabályozta. A témakör szélesebb értelmezése kis lépésekben folyt, de az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés lényegesen kibővítette a terület jelentéstartalmát. Ennek következtében az Unió egy már kicsivel korábban megkezdett folyamatban modernizálja a külgazdasági viszonyait. Nem csak a korábbi megállapodásokat írják át, hanem új partnerek is bekerülnek a szorosabb áruforgalmi kapcsolatokba és megújul a kapcsolati struktúra is. Mindezt kiegészíti az, hogy a kereskedelepitolitika ma már a közbeszerzéseket, az eredet- és a beruházásvédelmet is jelenti.

ABSTRACT

The European Union's trade policy is already governed by the Treaty establishing the European Economic Community. The broader meaning of the subject continues in small steps, but the Treaty on the Functioning of the European Union has expanded the meaning of the area. As a result, integration is modernizing foreign economic relations in a process that has begun a little earlier. Not only will the previous agreements be rewritten, but new partners will be added to the closer trade relations and the relationship structure will be renewed. This is complemented by the fact that trade policy now includes public procurement, protection of origin and investments.

Történelmi és jogi helyzet

Az elmúlt két évtizedben az Európai Unió a kereskedelmi viszonyait modernizálta. Ennek legfőbb oka természetesen a felgyorsult globalizáció és az ennek nyomán szükségessé váló alkalmazkodás. De ezzel párhuzamosan az uniós érdekek megváltása és a tagállamok átalakuló prioritásai is tetten érhetőek.

Napjaink kereskedelempolitikájának a bázisa az 1950-es évekhez kötődik, hiszen az Európai Gazdasági Közösségről szóló Szerződésben fogalmazták meg a vámunió létrehozását. Ebből viszont egyenesen következett, hogy közös kereskedelempolitikára van szükség, hiszen az egységesen megállapított vámfalakon túl minden áruforgalmi intézkedést a Hatok ugyanúgy hajtottak végre. Ha valaki kívülről tekintett az alapító államokra, vagy ma így néz az EU 27 országára, exportpiacként egy egységnek fogja érzékelni. Minden olyan szabály, ami az áruk és a szolgáltatások áramlását befolyásolja közösen meghatározott, ezektől semelyik tagállam nem tud eltérni.

A külgazdasági kapcsolatok mikéntjét a Föld országaival az első időszakban nem tekintették kiemelt kérdésnek, hiszen minimális volt a világháborús újjáépítés után a nemzetközi cserébe bocsájtott termékek köre. Így a kapcsolatok szerkezete a kezdetekben strukturálatlanul alakult. Részben ebből is adódott, hogy nem sok vita folyt arról, hogy az Európai Bizottság kezébe került a külső áruforgalom teljes szabályozása. Előfordulnak ugyan ma is olyan esetek, melyekben szükség van Tanácsi szavazásra (például az embargók ügyében), de az egyértelmű, hogy az EU-n kívüli kereskedelem az Unió kizárólagos hatásköre. A szupranacionális politika már 1968-tól működik, s csak szórványosan fordul elő, hogy egy-egy tagállam különös érdeke egyáltalán felmerül.

Ma a szakterület sokkal szélesebb témaköröket ölel fel, mint az alapítószerződés idején. Az áruk és szolgáltatások mellett szabályozza a szellemi tulajdon kereskedelmét, a közbeszerzéseket, valamint a közvetlen külföldi beruházások (FDI) témakörét is. Elsőként az Egységes Európai Okmány mutatott ilyen irányba, majd teljes egészében az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés bővítette ki a kereskedelempolitika fogalmát.

Az áru és szolgáltatási szektorban az Európai Unió még mindig a Föld legnagyobb exportőre, kiemelten a magas minőségi áruk értékesítése és a teljesen feldolgozott termékek esetében. A szellemi tulajdon és az ilyen tulajdonságú késztermékekhez kapcsolódó jogok érvényesítése a globális versenyképesség kapcsán meghatározó. Az EU stratégiai dokumentumai gyakran hivatkoznak arra, hogy az innovatív tevékenységek mozdítják elő a gazdasági növekedést. Ahhoz, hogy a beruházók hajlandók legyenek erre, megfelelő garanciákra van szükségük, hogy

a költséges kutatási tevékenységeket megvalósítsák. A közbeszerzésekben vásárolt áruk napjainkban a globális kereskedelem meghatározó szektorát adják. Az állami vásárlások az Európai Unióban, 2017-ben meghaladták a 2.000 milliárd eurót¹. Az FDI kapcsán közismert, hogy az EU a Föld egyik legnyitottabb befektetési piaca, ezért az érdekvédelem hatékonysága megköveteli, hogy az uniós intézmények egységesen lépjenek fel a nemzetközi folyamatokban, a sok esetben önállóan gyenge tagállamok helyett.

A 2009-től hatályos EUMSZ 207. cikk azért lényeges, mert ez az oka annak, hogy a frissen kötött, vagy felújított partnerségi kapcsolatokban az új témakörök is visszaköszönek. Az speciális, hogy vannak esetek, amikor teljes egészében minden terület bekerül egy nemzetközi egyezménybe, de van olyan viszony is, ahol ezeket külön szabályozzák. Vagyis ilyenkor az áruforgalmi megállapodás mellé, külön beruházás-védelmi szöveg is keletkezik.

Mindez azt tükrözi, hogy 2010-re létrejött egy jogi megújulás és a gyakorlatban az Európai Bizottság ezt figyelembe véve változtatta meg a kontraktusok tartalmát.

Az 1970-es évektől kezdődően egy struktúra jött létre az európai integráció és a többi állam viszonyában. Ez egy fokozatosan létrejövő, majd tökéletesedő, eközben egyre több államot magába foglaló architektúra lett. A Föld országai legtöbbször földrajzi alapon kerültek csoportosításra, illetve, ahol annak van jelentősége a politikai prioritások is megjelennek. Ezzel az Unió az azonosnak tekintett országokkal azonos tartalmú megállapodásokat kötött, ami a külgazdasági kapcsolatok szilárd és átlátható építményét hozta létre. A csoportosítás lehetőséget ad arra, hogy eltérő integrációs kapcsolat alakuljon ki az adott államokkal, ami a preferenciális kapcsolatoktól az egységes piacig terjedő skálán, sokféle lehet.

Hagyományos európai kapcsolatok

A hagyományos kapcsolatok esetében olyan szerződésekről van szó, melyek nem 2010 után születtek. Ezek egy része azonban tartalmilag hordozza magában a megújulás lehetőségét. Az Európai Gazdasági Térségben az EU mellett az EFTA-ban ragadt államok vesznek részt. Hivatalosan Svájc ugyan nem az, de a vele kötött külön megállapodások technikailag a tagságot jelentik. Ez a kapcsolat a legszorosabb, amit el lehet képzelni EU-n kívüli állammal, hiszen nem csak az egységes piac valósul meg, de a kohéziós politikától a Közös Kül- és Biztonságpolitikáig majdnem minden európai joganyag érvényes a három nem EU tagra is. Kiemelendő az Európai Unió Bíróságának joghatósága. Ugyanakkor nem vesznek részt az

---

¹ Public Procurement Indicators 2017: DG GROWm G. - Single Market for Public Administration. Brüsszel, 2019. 8. o. Forrás: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/38003> (2020. 10. 19.)

EFTA tagállamok a mezőgazdasági politikában és az egységes valutaövezetben, mindezzel jól demonstrálható, hogy nem tagjai az Uniónak. Ez a Szerződés intézményrendszert hozott létre, és az EGT Tanácsa konszenzusosan dönt arról, milyen EU szabályokat kell bevezetni az EFTA tagállamokban. Ennek következtében ez egy folyamatosan új tartalommal rendelkező együttműködés. Nincs szükség átdolgozásra.

A Nyugat-Balkán államaival kötött Stabilizációs és Társulási Megállapodás tulajdonképpen pótolja az EU tagságot, azaz addig érvényes a döntően kereskedelmi tartalmú szöveg, amíg ezek az államok nem lépnek be az Európai Unióba. Mivel Montenegró, Szerbia, Észak-Macedónia és Albánia EU tagságának hipotetikus céldátuma 2025, ezért nem sokáig maradnak fenn ezek a megállapodások. A másik két állam Koszovó és Bosznia-Hercegovina EU tagsága sincs távol. Ennek nyomán ez a szerződéstípus nem kerül felülvizsgálatra.

Az európai államok számára már az 1950-es évektől különös jelentőséggel bírt a vámunióban résztvevő mikroállamokkal kialakított viszony. Tulajdonképpen méretükből adódóan elhanyagolható a szerepük, mégis eltérően alakultak a hivatalos kapcsolatok az elmúlt évtizedekben. Andorra nem is teljes egészében részese a vámunióknak, főleg a mezőgazdasági áruknál nem érvényesek az EU előírásai, és ezen termékek egy részét az Unió nem is engedi a piacaira. Monaco csak annyiban nem számít Franciaország területének, hogy az EU külső szerződése nem vonatkozik rá. Minden másban az Unió területe. San Marino részese a vámunióknak, az ő esetében semmilyen kivétel nincsen. További mikroállam a Vatikán, de a WTO szabályai szerint vele nem lehet kereskedelmi szerződést kötni, de facto részese az EU-nak. Mivel ma jól látható, hogy a kapcsolatok eltérései értelmetlen bonyodalmakat eredményeznek, 2018-ban tárgyalások kezdődtek arra vonatkozóan, hogy a három mikroállam olyan megállapodást írjon alá az Unióval, ami azonos tartalmú és minden meglévő akadályt felszámol. Ennek aláírása rövidesen bekövetkezik.

Törökország 2006 nyarától vámuniós kapcsolatban van az Európai Unióval. Mivel a két entitás között folyamatos a politikai viták sora, tulajdonképpen csoda az, hogy a vámunió még működik. Hozzá kell tenni, hogy a létrejött integráció nem szabályszerű. Kimarad például az acélárak köre, illetve sok mezőgazdasági produktum. Ez a kapcsolat ősinék mondható, hiszen az 1960-as évek végétől datálódik, de a fentiek miatt átalakítása, modernizálása nem időszerű.

1. Táblázat Az európai kapcsolatok helyzete 2020-ban

Szerződés elnevezése, vagy ország(csoport)	A jelenlegi szerződés tartalma	Várható változás
Európai Gazdasági Térség	széles, több mint egységes piac	napról-napra bővül
Stabilizációs és Társulási Megállapodás	széles, több mint áruforgalom	nem szükséges, kifut
európai mikroállamok	nem egységes	tárgyalás alatt
Törökország	elavult, nem teljes	nem várható az átalakítása

Forrás: saját gyűjtés

Modern szabadkereskedelmi szerződések

Az Euro-Mediterrán Megállapodások tekinthetők az első modern szerződéstípusnak, annak ellenére, hogy viszonylag régen kerültek aláírásra. A Barcelonai folyamat keretében 1995-ben indult tárgyalássorozat eredményeként olyan, a szabadkereskedelmen túlmutató megállapodások születtek, amik kifejezték az akkori EK prioritásait, a régió szerepét erősen hangsúlyozva. A tervek között a 2010-re megvalósuló páneuro-mediterrán kumuláció volt a legnagyobbatörőbb, azonban ez a mediterrán partnerek közötti feszültségek miatt nem valósulhatott meg. Ennek nyomán a régió elvesztette kiemelt szerepét, és az EU számára nincs motiváció a kapcsolatok átszervezésre. Öröndetes ugyanakkor, hogy több korábban el nem képzelhető kapcsolat kezd a helyére kerülni, például Izrael és Marokkó között. Amennyiben a többi állam viszonya is rendeződik, illetve sikerül Líbiával megállapodni, Szíriát pedig visszailleszteni a kialakult kapcsolati hálóba, akkor több évtizedet késve a nagy tervek megvalósulhatnak.

A 2010 után született megállapodások vagy új szabadkereskedelmi megegyezések, vagy a korábbi kevésbé egységes és sokszor elnagyolt viszonyok pontosításai.

A modern szerződések közül zászlóvivő szerepe miatt kiemelkedik a Mélyreható és Átfogó Szabadkereskedelmi Megállapodás Ukrajnával, Moldovával és Georgiával. Természetesen más, a múlt században még szovjet tagállam számára is nyitva áll ezek aláírása. A szöveg forradalmian új része az, hogy ezeket az államokat az Európai Gazdasági Térséghez köti, úgy hogy a négy szabadság megvalósulását is lehetővé teszi. A munkaerő beáramlásának megadja a keretét, az EU tagállamok ezen a téren a részletes szabályok kidolgozásában kapnak szabad kezdet. Viszonosan is él ez a rendszer, tehát az európai munkavállalók is letelepedhetnek ezekben az államokban. Mindemellet az egységes piac érdekében a mezőgazdasági cikkek előalítási szabályai, a közbeszerzések, a szellemi tulajdon védelme pontosan szabályozásra kerültek.

A fejlett ázsiai államokkal létrehozandó szerződéstípusból az elsőt a Koreai Köztársasággal írta alá az Unió. Ez egy teljes körű szabadkereskedelmi megállapodás, ami a két fél ipari piacait megnyitja egymás számára. Az eltérő érdekek nyomán nagyon hosszú időt vett igénybe a megszületése, de a kínálkozó perspektívák egyértelműen szükségessé tették.

Szintén prototípus a Kanadával megkötött Átfogó Gazdasági és Kereskedelmi Megállapodás, amely egy majdani, az USA-val aláírandó szerződés előfutára. Ez a forma jóval több, mint a szabadkereskedelem integrációja, ugyanakkor csak részben tekinthető egységes piacnak. Mindezzel párhuzamosan renget nem áruforgalmi kérdést szabályoz a munkaerő-áramlástól a közbeszerzéseken át az egységes beruházás-védelemig.

A Japánnal létrejött Gazdasági Partnerségi Megállapodás a Koreával elkezdett folyamat folytatása. Ipari szabadkereskedelmet teremt viszonylag rövid idő után, szabályozza a közbeszerzéseket. A szabadkereskedelmi megállapodás 2019-es életbe lépése a vámok 90%-át azonnal eltörölte, az átmeneti időszak végére pedig a termékek 97%-ára 0%-os vámot vetnek ki a felek.

2. Táblázat A modern kapcsolatok helyzete 2020-ban

Szerződés elnevezése	A jelenlegi szerződés tartalma	Megfelelőség
Euro-Mediterrán Megállapodások	széles, több mint áruforgalom	nem működik teljesen, de napjainkban új lendületet kapott
Mélyreható és Átfogó Szabadkereskedelmi Megállapodás	széles, több mint áruforgalom inkább egységes piac	21. századnak megfelelő
EU-Korea Szabadkereskedelmi Megállapodás	széles, több mint áruforgalom	21. századnak megfelelő
Átfogó Gazdasági és Kereskedelmi Megállapodás	széles, több mint áruforgalom inkább egységes piac	21. századnak megfelelő
Gazdasági Partnerségi Megállapodás	széles, több mint áruforgalom	21. századnak megfelelő

Forrás: saját gyűjtés

Nem szabadkereskedelmi kapcsolatok

Az új, nem szabadkereskedelmi kapcsolatok közül az első szerződés a Közép-Amerika államaival aláírt Társulási Megállapodás volt. A jelentősége az, hogy még az 1980-as években kialakított, elavultnak tekinthető viszonyokat illesztette a 21. századi körülmények közé, természetesen jelentős vámcsökkentéssel és a kereskedelmet korlátozó akadályok elhárításával. Az Andok Közösség államaival Átfogó Kereskedelmi Megállapodás született, pontosabban először csak Kolumbia és Peru, majd Ecuador is aláírta az egyezményt. Bolívia előtt is nyitva

áll a lehetőség a csatlakozásra. A vámok csökkentése mellett fontos az EU-nak a szellemi tulajdon védelme, az eredetmegjelölt termékek oltalma.

A Mercosur-ral a 2020 nyarán elért áttörést követően egy „kiegyensúlyozott és átfogó kereskedelmi megállapodás” megszületése várható rövidesen. Ez azért is kiemelkedő, mert 2004-ben a két integráció között létrejött egy szabadkereskedelmi megállapodás, de azt a felek nem írták alá. Így amikor ismét napirendre került, hogy könnyítsék az áruforgalmat, akkor egyértelmű volt, hogy nem abból a szövegből, hanem teljesen más elvek alapján kell megalkotni az új viszonyt szabályozó szerződést.

Az ASEAN tagállamokkal az EU Kereskedelmi Megállapodást és Beruházásvédelmi Megállapodást írt alá, illetve tervez aláírni. Itt érdemes megjegyezni, hogy az 1980-as években az országcsoport teljesen érdektelen volt az európaiak számára, ezért fel sem merült, hogy komoly tartalommal bíró megállapodás szülessen. Az 1990-es években sem a kapcsolatok erősítése volt a meghatározó cél, hanem az Egyesült Államok jelenlétének visszaszorítása. Ezért született a multilaterális ASEM, amely napjainkra még inkább a „látszat cselekedetek” szinonimája lett az Új-Zélandtól Pakisztánon át Oroszországig belépett államok sorával. Az ezredfordulót követően azonban Európának fontosak lettek ezek az államok, melyek egyre inkább piacot is jelentenek, nem csak árutermelő régiók. A korábbi évek történései azonban ismét megjelentek. A dél-kelet-ázsiai államok alapvetően az USA irányába elkötelezettek, ezért egy, az európaiakkal aláírandó megállapodástól az ASEAN elzárkózott. A Bizottság azzal próbálta a helyzetet orvosolni, hogy külön-külön ült le az országokkal tárgyalni, annak reményében, hogy dominó effektusként, majd mindegyik állammal tető alá lehet hozni egy egyezséget. Egyelőre csak kevés megállapodás született és nagyon sok esetben kudarccal ért véget a folyamat, ahogy ezt az 3. Táblázat mutatja.

3. Táblázat: Az ASEAN államok és az EU (illetve korábbi jogelődei) közötti kereskedelmi kapcsolatok

Tagállam	1980-as évek	1990-es évek	2000 utáni időszak
Indonézia	legnagyobb kedvezmény	ASEM legnagyobb kedvezmény	kudarccal végződött tárgyalás
Brunei	legnagyobb kedvezmény	ASEM legnagyobb kedvezmény	ASEM legnagyobb kedvezmény
Vietnam	diszkriminatív	ASEM legnagyobb kedvezmény	Szabadkereskedelmi Megállapodás
Laosz	diszkriminatív	legnagyobb kedvezmény	ASEM legnagyobb kedvezmény
Fülöp-szigetek	legnagyobb kedvezmény	ASEM legnagyobb kedvezmény	kudarccal végződött tárgyalás
Malajzia	legnagyobb kedvezmény	ASEM legnagyobb kedvezmény	kudarccal végződött tárgyalás
Thaiföld	legnagyobb kedvezmény	ASEM legnagyobb kedvezmény	tárgyalás alatt
Kambodzsa	diszkriminatív	legnagyobb kedvezmény	ASEM legnagyobb kedvezmény
Mianmar	diszkriminatív	diszkriminatív	ASEM legnagyobb kedvezmény
Szingapúr	nem diszkriminatív	ASEM nem diszkriminatív	Szabadkereskedelmi Megállapodás

Forrás: Saját gyűjtés 2020

Az Öböl Együttműködési Tanács államaival még az 1980-as évekre visszanyúló keretmegállapodás van érvényben. Tartalmilag a szöveg célja az volt, hogy egy végleges megállapodásig teremtse meg a szabadkereskedelemre jellemző állapotot. Azonban a több évtizeddel később megvalósuló tárgyalások eredménytelenek lettek. Az EU számára nem vált érdekévé olyan módon kiigazítani a szöveget, ami visszalépést jelentene az országcsoport piacára való bejutásban. Mivel a régió fő exportőre az Európai Unió, így nem cél csökkenteni ezt a szerepet. Márpedig a gyorsan kialakított keretrendszer pozitívan megkülönbözteti az európaiakat. A többi nagy exporthatalom számára ez ma nem elfogadható, 2009-ben azonban világossá vált, hogy nem lesz előrelépés az ügyben. Mivel az Öböl-országok számára egyre sürgetőbb az anomália felszámolása, 2017-ben újraindult a tárgyalás, egyelőre előrehaladás nélkül.

Az Európai Unió korábban csak a WTO szabályai szerint kereskedett Ausztráliával és Új-Zélanddal és a két ország leginkább a logisztikai nehézségek miatt nem számít kiemelkedő partnernek. De az új kereskedelmi rendszer kialakításának megfelelően „áruforgalmi megállapodás” kialakításáról folyik tárgyalás velük. Ezek célja a kereskedelmi gátak lebontása mellett, az EUMSZ-ban megfogalmazottakhoz igazodva a hamisított (főleg Kínából érkező) európai termékek forgalmának megtiltása, a közbeszerzésekben való részvétel megteremtése.

Egyértelmű cél az is - mivel ezek az államok részesei a transz-csendes-óceáni megállapodásoknak-, hogy az emiatt előnyhöz jutó vállalatokhoz analóg elbánást biztosítsák Európa számára.

4. Táblázat A nem szabadkereskedelmi kapcsolatok helyzete 2020-ban

Ország(csoport)	A jelenlegi szerződés	Megfelelőség / cél
Közép-Amerikai államok	Társulási Megállapodás	21. századnak megfelelő
Andok Közösség	Átfogó Kereskedelmi Megállapodás	21. századnak megfelelő
Mercosur	nincs	kiegyensúlyozott és átfogó kereskedelmi megállapodás
ASEAN	nincs	Szabadkereskedelmi Megállapodás Beruházásvédelmi Megállapodás
Öböl Együtműködési Tanács	átmeneti szabadkereskedelmi	tárgyalások megszakítva
Ausztrália Új-Zéland	nincs	Kereskedelmi Megállapodás

Forrás: saját gyűjtés

Sikertelen megújulás

A megújított kereskedelmi rendszerben mindezek ellenére vannak sikertelenségek is, méghozzá három nagy piacon. Indiával hosszú ideig folyt, 2007-től egy átfogó szabadkereskedelmi megállapodásról a tárgyalás, sok területen parafált egyességekkel. Ráadásul az indiai kormány többször kifejezte azon szándékát, hogy az áruforgalom megkönnyítésére a nagy exporthatalmak közül csak az Európai Unióval tervezi egyezség megkötését. Az Indiában lezajló belpolitikai váltás következtében 2013-ban mégis elakadtak a megbeszélések, sőt India jelezte, hogy a korábbi kompromisszumokat sem fogadja el. Az indiai fél visszakoása ellenére az Unió továbbra is elkötelezett. Európa szándéka az, hogy India a Japánnal megkötött megállapodásra hasonlító egyezséget kössön. Ezzel is bizonyítva, hogy egyenrangú, sok esetben fejlett termékek exportjára képes hatalomnak tekinti. Az Unió kikötése ma csak annyi, hogy az átfogó és kiegyensúlyozott megállapodás mindkét fél legfontosabb érdekeit vegye figyelembe és megfelelő kompromisszumokat sikerüljön elérni.

Az Orosz Föderációval 1991-es függetlenné válása óta nagyon hullámzó volt az EU gazdasági és politikai kapcsolata. Az első eufóriás időszakot, melyben az Unió technikai és gazdasági segítségnyújtást adott, követte az egyre inkább eltávolodás időszaka. Ennek ellenére a legnagyobb befektető Oroszországban az Európai Unió és az orosz áruforgalom döntő része is az európai tagállamokkal zajlott. Éppen ezért 2003-ban elfogadásra került a Közös Terület Útiterv, melynek egy fejezete egy szabadkereskedelmi jellegű Közös Gazdasági Terület

létrehozása volt. A későbbi, kaukázusi katonai beavatkozások nyomán a megbeszélések megszakadtak, majd 2009-ben újra kezdődtek. Amikor Oroszország megtámadta Ukrajnát és a háborús konfliktus nyomán annektálta Ukrajna területének egy részét, az EU 2014-ben embargót vezetett be, melyet Oroszország is viszonzott. Ennek nyomán manapság a kereskedelem főleg szerb és belorusz reexport keretében valósul meg. Napjainkban valószínűtlen, hogy ebben a viszonylatban a kereskedelmi gátak megszüntetéséről bármilyen megállapodás szülessen.

A Kínai Népköztársasággal hiába a sok évtizedes küzdelem, nem sikerült semmilyen komoly tartalmú megállapodást aláírni. Az 1985-ben megszületett (35 éve!) Kereskedelmi és Együttműködési Megállapodás óta Kína nem hajlandó sem Partnerségi Együttműködési, sem Beruházásvédelmi Megállapodás aláírására. 2013-ban a beuházásvédelemről elindult ugyan a tárgyalás, de eredményre eddig nem jutottak. Holott ez valójában a kapcsolatok kiegyenlítéséről szól, hiszen a kínai vállalatok ennek előnyeit régóta élvezik az európai piacon. Az áruforgalom EU szempontjából hatalmas deficitje mögött több tényező húzódik meg. Egyrészt az irodai berendezések, távközlési eszközök, textil- és könnyűipari termékek döntő részben Kínából érkeznek. Azonban távolról sem arról van szó, hogy az európai cégek ne lennének versenyképesek a kínai piacon és ne tudnának exportálni árukat. Valójában az uniós vállalatoknak komoly adminisztratív akadályokkal kell szembenézni Kelet-Ázsiában és ez a legfőbb gátja a kivitelnek. Mindezen felül lényeges probléma, hogy Kínában minden szóbeli ígéret és látványosnak szánt akció ellenére kritikus a helyzet a szellemi tulajdonjogokkal való visszaélés terén. Ennek nyomán pedig az EU hamis áru importjának 60%-a ma is Kínából származik.

5. Táblázat A sikertelen kapcsolatok helyzete 2020-ban

Állam	Szerződés jelenlegi tartalma	Cél
India	nincs	szabadkereskedelmi megállapodás
Kínai Népköztársaság	Kereskedelmi és Együttműködési Megállapodás	Beruházásvédelmi Megállapodás Partnerségi Együttműködési Megállapodás
Orosz Föderáció	nincs	szabadkereskedelmi jellegű megállapodás

Forrás: saját gyűjtés

Perspektivikus megállapodások

Két nagyon fontos partnerrel a cikk írásakor nem láthatóak pontosan, merre haladnak majd a kereskedelmi, de sokkal inkább gazdasági kapcsolatok. Az Egyesült Királyság 2020. december 31-én kilép az Európai Unióból. S bár Észak-Írország lehet, hogy sosem hagyja el az EU-t, illetve feltételezések vannak arra, hogy esetleg miképp kerülnek vissza a britek az EU-ba, nagy kérdés hogyan folytatódnak a gazdasági együttműködések 2021-ben. Minden bizonnyal sikerül egy átfogó „barátsági” megállapodást kötni, ami valószínűleg sok pontatlanságot fog tartalmazni az első években.²

Ezzel szemben sokkal valószínűbb irányt vesz az Amerikai Egyesült Államokkal megkötésre váró Transzatlanti Kereskedelmi és Beruházási Partnerség megállapodás. A 2013-ban elindult tárgyalássorozat egyértelmű célja a nem vámjellegű akadályok megszüntetése, hiszen a vámszint csupán 3%-os. Vagyis világos mindkét fél számára, hogy nem szabadkereskedelemre, hanem egységes piacra emlékeztető megállapodásra kell jutni. Ebből a szempontból lényeges példa a Kanada és az EU között életbe lépett szerződés. Ugyan 2016-ban felfüggesztették a tárgyalásokat az amerikai fél kérésére, de azok 2021-ben az új USA kormány létrejötte után újraindulnak.

Látható, hogy a külgazdasági kapcsolatrendszer átalakítsa még tart. Ugyanakkor több nehéznek ígérkező tárgyalás eredményesen zárult és a jól kitűzött célok elérésében sikeres az Európai Bizottság. Egyértelmű, hogy az EU számára sokkal inkább átláthatóbb, könnyebben megérthetőbb, ezzel párhuzamosan szélesebb tartományokra kiterjedő nemzetközi kapcsolati háló alakul ki. Ezzel pedig Európa versenyképessége megerősödik, sőt szövetségesekre tesz szert a világkereskedelem, illetve gazdasági kooperációk fejlesztésében.

---

² A cikk lezárása után 2020. December 30-án került aláírására az Európai Unió-Egyesült Királyság Kereskedelmi és Együttműködési Megállapodás

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Public Procurement Indicators 2017. DG GROW, G - Single Market for Public Administration, 2019. Forrás: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/38003> (2020. 10. 19.)
- VIGH, László (2020): Közös kereskedelempolitika – külgazdasági kapcsolatrendszer. In KENGYEL, Ákos szerk.: Európai uniós politikák, Budapest, Akadémiai Kiadó.
- Megállapodás egyrészről az Európai Unió és tagállamai, másrészről Közép-Amerika közötti társulás létrehozásáról. Forrás: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:22012A1215\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:22012A1215(01)) (2020.10.09.)
- Protocol of Accession of Ecuador to the EU-Colombia/Peru Trade Agreement. Forrás: <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1261> (2020. 10. 09.)
- Study European Union: "Trade Agreement" with Colombia and Peru. Directorate-General for external policies of the Union, European Union, 2012 Forrás: <https://eulacfoundation.org/en/content/european-union-trade-agreement-colombia-and-peru> (2020.06.09.)
- A Tanács határozata (2010. szeptember 16.) az egyrészről az Európai Unió és tagállamai és másrészről a Koreai Köztársaság közötti szabadkereskedelmi megállapodásnak az Európai Unió nevében történő aláírásáról és ideiglenes alkalmazásáról. Forrás: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=OJ%3AL%3A2011%3A127%3ATOC> (2020. 06. 09.)
- The Comprehensive and Economic Trade Agreement Forrás: <https://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/ceta/ceta-chapter-by-chapter/> (2020. 10. 22.)
- Partnerségi Megállapodás egyrészről az afrikai, karibi és csendes-óceáni államok, másrészről az Európai Közösség és tagállamai között. Forrás: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A22000A1215%2801%29> (2020.10.09.)
- Jelentés „A mindenki számára előnyös kereskedelem” elnevezésű stratégia végrehajtásáról. Európai Bizottság 2017. Forrás: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52017DC0491> (2020. 08. 18.)